

Редактор

Загальноукраїнська навчальна газета

№ 11, грудень 2009

Знаю, що пишу

За фахом працювати краще

Інна БАБІЧ

Випускниця нашого відділення Наталія працює маркетингом у великій юридичній компанії. Професія видавця для неї, за її словами, рутинна: «Люди, які працюють у журналістиці, — особистості з нестандартним сприйняттям світу. Одні прагнуть слави, інші понад усе цінують емоційні сплески, а цього в роботі видавця майже немає». Наталія спершу працювала в журналістиці, тепер, каже, набридло. Знайшла краще оплачувану роботу. За фахом не працювала ні дня.

Інша наша випускниця доволі довго працює за спеціальністю — вона редактор у видавництві. За її словами — це важка праця, але надзвичайно цікава: «Наша професія — це впевненість у наступному дні. Я знаю, що попри фінансові кризи знайду роботу і отримуватиму гідну матеріальну винагороду за неї».

Студентка другого курсу — Олена, розповідає, що свідомо практикувалася в одному з провідних періодичних видань. За її словами, практика у пресі, а тим більше — щоденній, життєво необхідна як досвід, який прислужиться на все життя. Однак бажання працювати в журналістиці вона не має.

За словами завідувача кафедри видавничої справи та редагування, професора М. Тимошика, тривалий час спеціальність перебувала в тіні журналістики. Передусім через неправильну політику на вступних іспитах. Студентів, які не проходили на журналістику, відправляли на ВСР, стверджуючи, що тут не обов'язково вміти писати, а розставляти крапки з комами можна навчити кожного. Сьогодні спостерігається тенденція підвищення інтересу саме до спеціальності «Видавнича справа та редагування». За останні два роки значно збільшилась кількість абітурієнтів, які свідомо вступають саме на цю спеціальність. Цього року відбір проводився прозоріше завдяки незалежному тестуванню.

Наша спеціальність потрібна в багатьох сферах. Правда, стати справді фаховим видавцем чи редактором важко. Але, маючи певні навички, можна знайти хорошу роботу. Перед тим, звичайно, доведеться кілька років вичитувати коректуру, опанувати редакторську майстерність, вчитись знаходити правильний підхід до людей, самовдосконалюватись. А з часом прийде те, про що мріялося.

Сесія? — Сесія!

Вигадали на наші голови

Ще мені поставте

А я сама собі...

Перший пішов

Об'єктив бачить багато. І по-своєму

Анастасія БЕЗДУШНА

На другому курсі вже по-справжньому починаєш бачити і розуміти студентське життя. Особливо під час сесії. Коли в руках фотоапарат, не можеш втриматись, щоб не вхопити мить. А об'єктив, як я зрозуміла, вміє бачити багато. І часто не так, як звикли бачити ми. Себе і друзів своїх.

Ось студент, сидючи на підлозі, їсть, хтось спить на підвіконні, обіймаючи підручник, хтось зачаровано дивиться на залікову, як на НЛО.

А якщо стільки нафотографовано, чому б не поділитися цим з іншими!

Гарячі дні

Тетяна БІРКОВИЧ

П'ята ранку. Здавалося б, всі мають ще спати, особливо журналісти, в яких навчання на другу зміну. Коли їм кажуть прийти в інститут об одинадцятій ранку, вони довго перед цим думають і вагаються, адже це ще так рано для них і незвично. Але ж — сесія, яка підкралася, як завжди, непомітно. Ніхто її не чекав і не хотів, але... У гуртожитку знову шумно. Всі бігають, метушаться.

У такий період ритм буденного життя наших студентів змінюється кардинально. Вже ніхто не спить до обіду. Більше того, сплять по кілька годин на добу. Кобіться щось таке, як у мурашнику перед зливою. Кругом конспекти, книжки, вирізки із журналів, газет, манети книжок, статті. Кожна знайде-на помилка тепер приносить більше радості, ніж будь-що інше!

Перед цим гуляли: Хеллоуїн, День студента, день Святого Андрія. Без

днів народжень теж не обходилося... І тут, звідки не візьмися... Сесія поставила хрест на всьому цьому... Бігаш, не встигаш на пари. Навіть виспатися часу немає, не те, що вже нафарбуватися... Хтось день Святого Миколая святкує із спокійною душею, бо заліки в нього вже скінчилися, а хтось ще тільки їх здає і заздрить тим, хто вже насолоджується довгоочікуваним радісним відпочинком.

Але згодом ця буря вщухає... Небо стає ясним та безхмарним, бо період заліків закінчився... Можна б і відпочити, поїхати додому... Але ні, попереду ще практикум із фаху... Та коли вже і практикум закінчився, студенти починають задумуватися над святкуванням Нового року: що робити? куди їхати? з ким? а, може, в гуртожитку залишитися?..

У гуртожитку в цю пору — дивні-дива. Чарівна атмосфера, магнітні події, святковий настрій, веселі друзі, море вражень після залікової сесії. І нестримне бажання відпочити. Майже кожна кімната прикрашена новорічними іграшками, серпантинком, деякі навіть маленьким ялиночками, що надає їм домашнього затишку. Все навкруги блищить та сіяє. Студенти бігають в очікуванні найнеобхідніше... Ну, на цьому я акцентувати не буду, хай кожен дофантазує те, що для нього є найголовнішим та найнеобхіднішим у новорічну ніч. Натякнути тільки можу, що це, напевно, шампанське, свічки, феєрверки, фрукти, цукерки... Щоб о 12.00 ночі підняти іскристе шипуче вино за нові звершення, здійснення

мрій, легку здачу майбутніх екзаменів. Щоб поділитися вогникми радості з темною ніччю, новорічними Києвом, рідною Єреванською вулицею, крапельками радості та іскорками вогню із друзями, які поруч.

Усе гарне минає швидко, як короткочасний сон... Розіжджаються всі додому: хто у Вінницю, хто в Закарпаття, хто в Одесу, хто в Донецьк... Хто куди... Головне — що до батьків, до близьких, до друзів, на рідну землю. Майже обезлюднів гуртожиток, сумує, чекає на повернення своїх мешканців. Вдома час пролітає, як мить, — не встигнеш відпочити, поспілкуватися з усіма, відсвяткувати Святий вечір, Різдво, як вже й знову в Київ потрібно їхати. Але немає нічого гіршого, коли на сам Різдво ідеш в поїзд!

І тут знову починається:

Рано чи пізно доведеться

Працевлаштуватися непросто, але можна

Ірина АЛЕНСЄВА

Сьогодні шукати роботу, особливо студенту, стає дедалі важче. Які вимоги ставить працевлаштування до студентів-випускників, де здобувати майбутнім редакторам такий бажаний досвід роботи? Над цими питаннями розмірковують представники деяких видавництв.

Ніна Олексівна Фінікова, директор видавництва «Таксон»:

До майбутніх редакторів у нас є декілька вимог. Основні з них — якість виконуваної роботи та освіченість у темі, якою займа-

ється редактор. Наприклад, людина, яка редагує економічні тексти, має розуміти, що вона робить і для чого. Звичайно, під час особистої співбесіди роль відіграють багато факторів, але якість та освіченість є найбажанішими.

Традиційно ми звертаємося до двох досвідчених фахівців-редакторів. А студентам я порадила б набувати досвіду через практику. Можна звернутися до фахівців, у яких досвід роботи — 20—25 років, домовитись працювати під їх наглядом. Вони багато чого можуть підказати та навчити. Після закінчення університе-

ту з такою практикою працевлаштуватися буде простіше.

Лідія Володимирівна Вакулєнко, видавництво «Дніпро»:

Одразу раджу йти у приватні видавництва, бо у державних вимоги високі, а зарплати маленькі. У нашому видавництві вакансій немає. Перша вимога до редакторів — досвід. Якщо він займатиметься підготовкою до друку поетичних книг, мусить мати написані й опубліковані поетичні твори.

Звичайно, студентам на таку роботу одразу влаштуватися складно. На безоплатну практику студентів візьмуть майже всюди,

але я радила б звертатися до видавництва, де працюють справжні фахівці, які радо нададуть допомогу у навчанні відповідальному студенту.

Юрій Іванович Марченко, директор видавництва «К.І.С.»

Ми не питаємо, чи є досвід роботи у редактора, проте він має бездоганно володіти мовою — українською достатньо, інші — будуть перевагою при працевлаштуванні. На разі у видавництві працює один штатний редактор, тому залуцаємо до співпраці позаштатних працівників. Студентів, на жаль, ми не беремо, але на виробничу практику запрошуємо із задоволенням. Майбутні фахівці мають якомога більше читати. Редактор повинен мати широкий кругозір, бути експертом у багатьох питаннях.

Кон'юнктура

Завжди — наші

Анастасія БЕЗДУШНА

Інститут журналістики. Потрапивши сюди, звикаєш жити у цій творчій метушні. Вживати у бурхливих водах реальності.

Більшості вихованцям інституту це вдається. А. Шевченко, О. Ананов, М. Бринних, В. Шевченко, А. Борсюк, О. Мельничук, В. Набрусюк, В. Пасак, І. Пелих — колись теж були студентами нашого інституту. Деякі з них заявили про себе і як письменники, видавці, режисери тощо. Зокрема, Михайло Бринних органічно влився в течію української сучасної літератури. У видавництві «Факт» видав романи «Електронний пластилін» (2007 р.) і «Шахмати для дияблів» (2008 р.). Останній увійшов до п'ятірки найкращих книг 2008 року за версією ВВС, а також займає високі місця в рейтингах продажів книгарень. Правда, колишні Бриннихіві викладачі української мови і стилістики навряд чи схваллять його «писанину», адже мова роману «Шахмати для дияблів» — суміш суржикю та «олбанської».

В Інституті журналістики і поєднувалися долі студентів — майбутніх видатних людей. Так, відомих журналістів Андрія Шевченка та Ганни Гомонай об'єднав ІЖІ-вський Амур. Він — народний депутат, а раніше — співробітник «5 каналу», один із перших борців проти «темників». Вона — була обличчям «Подрибців» на Інтері. Сьогодні Ганна разом з Андрієм навчаються за грантом в Єльському університеті США. Які нові вершини на них чекають, можна лише здогадуватися.

Нотатки на полях майбутньої біографії

Інна БАБІЧ

Дорога додому. За вікнами вагону пролітають білі сніжинки, в очі б'є світло поодиноких ліхтарів. В голові снують думки. Через кілька днів мені виповниться двадцять. Влаштуєся на роботу, вийду заміж, народжу дитину... Гадаю, як і для кожної жінки, надзвичайно важливо реалізувати себе у ролі дружини і матері. Планую працювати редактором у видавництві. Останнім часом мені це надзвичайно подобається.

Потрібно допомагати батькам, які для мене надзвичайно багато зробили. Оформити кілька кредитів... Нарешті придбати машину. Отримати другу вищу освіту. Завести собаку. Навчитись не залізувати на важливі зустрічі. Кинути палити. Записатись до тренажерного залу. Придбати ноутбук Макінтош. Навчитись їсти китайськими паличками. Полубити зелений чай та користуватися їм. Прочитати «Війну та мир». Купити диск Моцарта. З'їздити на кілька днів до Праги...

Перелік можна продовжувати до нескінченності. Гадаю, що у кожній людині є кілька великих цілей у житті, до яких вона йде роками, і безліч малих, які відкладає на недалеке майбутнє з думкою: «Колись устигнешся». Та це не головне... Щось з цього переліку обов'язково справдиться, а щось так і залишиться «на потім», чекаючи слушної миті. Головне — цінувати життя таким, яким воно є і буде. Жити не лише заради себе, пам'ятати друзів, не забувати добра. Піднімаючи четвертий келих, не чокатись. І просто бути хорошою та чесною людиною, яку пам'ятатимуть...

Я люблю повертатися до батьків, до дому, де я народилася. І мені подобається ось так, дивлячись у вікно вагону, думати про те, що буде зроблено потім і що я для цього роблю тут і тепер.

Найсвітліший день

Дозволено майже все...

Інна БАБІЧ

Упомянувши країнах, в яких люблять святкувати, привід завжди знаходиться. Влітку, крім державних і релігійних свят, вся молодь країни святкує своє офіційне свято. Взимку — День Святої Тетяни, а восени — День студента. Чи не забагато?

Справа в тому, що молодь у нашій країні — люди віком до 35 років. Ті, хто вважає, що головне залишитись «молодим в душі», теж не можуть залишитись байдужими у цей день. День студента відзначають усі, кому доводилось навчатись, навіть на підготовчому факультеті чи на курсах крою і шиття.

А як до цього ставляться, власне, самі студенти? Дехто чекає на цей день з нетерпінням, рахуючи години до ранку 17 листопада, коли можна собі дозволити майже будь що. «Майже», адже переважна більшість все ж не дозволяє собі «всього».

Є люди, для яких цей день — не винятковий. Він ще один звичайний робочий день, коли необхідно, прокинувшись, їхати на роботу, звідти в інститут, потім на курси з німецької, а пізно ввечері — у гуртожиток. Повернувшись втомленими, потрібно підготувати чергову статтю, зробити домашнє завдання. І все б нічого, якби не доводилось робити це в «кризових» умовах. На поверсі голосно грає музика, перший курс нарешті відчув, що таке справжнє студентське життя. Всі душові переповнені через невідомі обставини. Твій однокурсник-княгиня вперше за кілька років на власні очі побачив гуртожиток, і йому не терпиться поділитись враженнями.

Більшість у цей день забуває про роботу, навчання, прострочений дедлайн і просто святкує, слухаючи улюблену музику, обіймаючись з киянином-однокурсником, закрившись у душовій. І всім світає все одно, що буде завтра, адже сьогодні День студента — найвеселіший у світі день, коли всі стають рідними і по черзі обіймають вахтеру тютю Валю. Чи тому, що забагато випили, чи через те, що подзвонили на роботу, попередивши про високу «температуру». Сказали про це і старості, яка і сама навряд чи завтра приїде на заняття, бо вже «застудилася».

Тому День студента — це студентський день. Ми із задоволенням ним поділимося з абітурієнтами підфанку, з учнями курсів крою та шиття. З кожним, хто є студентом у душі. Єдине: зайти до сусідньої кімнати і наперед вибачитись перед сусідкою-п'ятикурсницею, якої завтра прокидається о шостій.

Кожен знаходить своє місце

Поділись із подругою

А їсти хочеться завжди

Тільки вони знають свій шлях

Студент звичайний

Даша БОЦМАН

Особин цього виду можна зустріти в гуртожитку, квартирі, нічному клубі, в кав'ярні, рідше в приміщенні вишу. Усіх їх можна поділити на п'ять підвидів:

ПЕРШОКУРСНИК. Полохливий. Чуйно реагує на ласку і випічку у вестибюлі. Краще почувається у групі з 15—20 особин. До студентського квитка ставлення трепетне. На заняття приходить за 20 хвилин до відкриття університету. Сон нервовий, неглибокий. Мова розбірлива і зрозуміла. При згадці такого слова якесь відчужене страх і поводитись, як африканська пташка страху. Місце існування: всі види бібліотек і студентських ідеальних шляхам отримати всі книги із списку рекомендованої літератури.

ДРУГОКУРСНИК. Зухвалий, голодий і горластий. Реагує лише на їстівне. На контакт йде лише заради власної вигоди. У групі об'єднується рідко. Студентський

квиток застосовує як засіб індивідуального захисту від кондукторів, вахтерів і нав'язливих міліціонерів. Вибір лекцій для відвідин випадковий. Сон міцний, з кольоровими снами. Мову за бажання можна зрозуміти. Все ще боїться сесії, але якесь нею першкурсників, спостерігаючи, як вони уподібнюються птаці страусові. Місце існування: ближче до їжі. Мета існування: виводити курсових і лабораторних у старших курсів.

ТРЕТЬОКУРСНИК. Задушливий унаслідок частого грію в Doom, на провакації з іспитив піддається рідко, підозирлив. У разі небезпечки починає спітати вказівний палець правої руки у пошуках кнопок мишки. Студентський квиток часто втрачає, потім знаходить і «обминає». В інститут ходить регулярно... за стипендією. Сон міцний. Спить рідко. Вночі колунається в комп'ютері, з ним і засинає. Мова швидка, майже нерозбірлива, рясніє ненормативною лексикою. Страх відсутній. Місце існування:

ближче до джерела пива. Мета існування: знайти всі книги із списку рекомендованої літератури, узяті на першому курсі, і здати їх.

ЧЕТВЕРТОКУРСНИК. Збивається в групи, що дає змогу всім твердо стояти на ногах. На лекції заходить випадково. Спить міцно. Хропить, чим дуже засмує викладачів. Бачить сні виключно зі спеціалізації. Спілкується на рівних з шаманами Тибету і деякими міліціонерами. Боїться забути дату складання іспиту. Місце існування: нічний клуб «Форсаж». Основна мета — знайти диплом «на шару»!

П'ЯТИКУРСНИК. Найвища активність спостерігається під час складання іспитів. Питання «Що таке лекція?» ставить його в безвихідь. За 3 місяці до закінчення дипломної роботи виходить із сплячки. До кінця 5-го курсу досконало володіє 3—4 мовами програмування, внаслідок чого геть забуває українську. Боїться не встигнути отримати «білий квиток» до закінчення університету. Місце існування: скрізь і регулярно.

ЛЕТИМО!!!

Автори і редактори — всі ми. Малювала О. Хмельовська

Nota bene!

Гліб СЕМЕНЮК

Ми стрибаємо. Ми й досі стрибаємо. Точніше — летимо в повітрі. Хоч давно вже мали б відчуті під ногами жадану твердь подоланого. Але... іще летимо...

Стрибаємо вже півтора року. А як усе починалося — легко, невимушено, безжарно! Заняття з редакторської майстерності справді були максимально насиченими вибухами інтелектуальної, творчої співпраці. У нашій лабораторії всі були рівноправними, колегами. Просто — хтось за віком старший, інші — це дуже молоді.

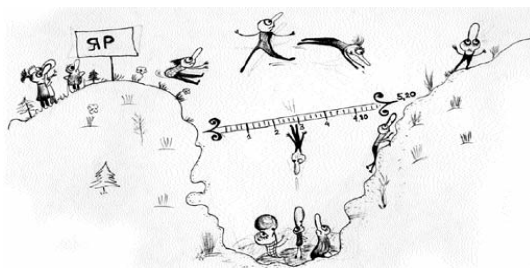
Спілкувалися, обмінювалися судженнями, творили, жартували... Кожне заняття, кожна висловлена позиція — вибух. Бах! І народжуються нові думки. Бах! І ми дізнаємося про невідомі нам тонкощі видавничої справи, витончені виверти на редакторському шляху. Бах! І намагаємося

створити щось справді своє. Бах! І...

Наші грізні фортифікації із наївними віконцями оптимізму й мілким ровом самовпевненості виявилися лишень блаженними повітряними замками. А ми думали!.. О, ми багато чого думали, а от чи робили щось? По-справжньому? У будь-якому разі цього нагального «щось» відверто не вистачало.

Тут у наші спорознілі голови постукала одна Істина: **«Перестрибнути яр дистанцією 5,20, мінімум — 4,80!»** Цифри пригадує з фізкультури: є такі нормативні вимоги до стрибка в довжину. А от що це за яр? І якого дідька ми маємо через нього стрибати?

Виявляється, є такий небезпечний яр у видавничій справі, який неодмінно подолати потрібно. Біля нього ще такий миролюбний на перший погляд вовк прогулюється — насправді до біса під-

ступний і хитрий зубатий сіромаць, якому найбільше смакують неповороткі горе-видавці. Цап-царап — і нема бідолахи!

І вовк, і яр можуть бути образних утіленням багатьох невтішних реалій видавничої справи. У нашому випадку «яр» — це створення реальної книги. А вовк — імпровізатор і багатифункцій-

нальний актор, який у диких умовах сучасного бізнесу з'їсть невдачу і вухом не поведе. Отак-то!

Звісно, ми в усі ці казочки не повірили. Та й вовк — такий примісний, доброзичливий, із акуратною краваткою... Ще й жартувати любить! Ну як такого боїться?

Дехто заробив кілька добрячих синців через завищені самооцін-

ки — нічого, зате вони стали далі реальнішими. Декого вхопили за те саме місце — поки тільки-но попереджувально. Інші з розгону звалилися до ями підступних сумнівів у собі... Причому вовками виявилися самі жертви: карали самих себе! Решта — молодці. Майже... Вони досі летять... Вони — це ми.

Елегантно плануємо на пишні шати другого берега — переможного? Не знаємо. У повітрі складно відповідати на такі питання.

Долетимо — побачимо. Проте тримаємося за повітряного змія надії, що всі ці зусилля матеріалізуються на сторінках нашої спільної книги, яка стане бакалаврською роботою стрибколеті Ірини Ніколайчук.

Поки що до Вашої уваги — наш повітряно-привітальний явонс. Кілька уламків веселої і повчальної історії нашого стрибання. Летимо!!!

Без цензури

Про себе і колег

Я. Дуже несерйозна, проте відповідальна. Гадаєте — такі речі несумісні? Так-от — я сама є втіленням поєднаного з непоседливим. Тобто — я буваю добра і зла, розумна і не дуже, весела і сумна, ледача і працьовита, передбачувана і непередбачувана. Дехто дивується мені, дехто звик. Проблема в тому, що моя біполярність проявляється у всьому: в особистому житті, в роботі, в навчанні. Через це доводиться неодноразово страждати. Сподіваюся, ніхто інший, окрім мене, від цього не потерпає. Знайте: я часто потребую психологічної підтримки. Тішить те — що не психічної допомоги.

Оксана. Квіточки, сергійки... У неї всі такі слова. Такі, як її поезія... Хоча в її поезії тільки форма мелодійна, ніжна і навіть романтична. Зміст завжди сильний. І вона завжди сильна. Принаймні ніколи не бачила її слабкою. В ній море енергії — всюди залишає сліди своєї праці. Її праця — якісна, Оксана талановита. Талант в житті не в'яне. Гадаю — вона наша майбутня зірка. Без перебільшення. Ще б трошки зарплату їй підвищити — і можна спокійно реалізовуватися.

Гліб. Чесно кажучи, якби його обрали президентом, то в стабільності держави можна було б не сумніватися. В економічному та інтелектуальному плані! Але якщо зазирнути його очима в іншу галузь, стає моторошно. Дуже вже скептично він ставиться до жінок, і врешті-решт — до нас, маленьких, недосвідчених дівчат. З ним дуже легко спілкуватися, дивуюся його мисленню — настільки сформованому, що вік його важко визначити.

Думаєш: років 100 цьому мудрецю! А ще він не поважає сучасної української літератури. Не вистачає нашому Глібові трошки Оксаниної поезії. Але він з Бердичева, з Житомирщини, — там народжуються найсвітліші голови. Хочу, щоб він щось у майбутньому своє заснував і взяв мене до себе на роботу.

Інна. Маленька руденька мислителька. Вона живе математично, фізично, хімічно... Всі природні процеси, явища, міжнародні конфлікти, любовні стосунки детально аналізує. Якось вона сказала, що сама не знає — звідки в її голові беруться знання, яких вона не вивчала. Ніби із попереднього життя. Я їй люблю за все — зокрема за те, що в неї такі ж зелені очі, як у мене. І взагалі нас часто плутають в альма-матері — Новикова — Ніколайчук. Трохи кумедно! Інна — компанійська, з нею легко. Дякую їй за те, що вона завжди розуміє мене, інколи кричить, а інколи намагається виховувати. Не тільки це мене. Цікаво лишень — тут їй допомагає аналітичний розум чи, може, серце?

Марина. Забезпечує усіх потрібними матеріалами. Вона — наш бюджет, наш організатор. Причому безкорисний. Я б ніколи не взяла на себе обов'язки старости — я вимушена була б постійно докладаєти гроші, які мені здали і не розуміла б, де поділася недостача. А це вона, зізнаюся по секрету, — робить класні коктейлі. Я дозволяю собі пожартувати з нею, бо вона також — Марина. А Марини — такі непередбачувані...

Марина НОВИКОВА

Фрагмент майбутнього «шедедру»

Редактор — особистість філософська

Фахово-особистісні якості редактора

Гліб СЕМЕНЮК

Тетяна ГНІТЕЦЬКА

Для початку варто запам'ятати: під час підготовки до стрибка редактор може натрапити на три дошкульні перешкоди. Вони, звичайно, не вовки, але не менш небезпечні.

Ось вона, перша, без упину стукає по клавіатурі тонкими пальцями й із дещо самозакоханим блиском в очах позирає доволу з-під розлогих гілок власного еґо. Вираховує наївного та довірливого видавця. Так, це — автор, який намагається у будь-який спосіб примусити видавця надрукувати те, що і як він хоче.

Не поспішайте в'язнути в його словах. Не падайте долі перед стіною незрушного авторитету. Омийте майстерно розставлені пастки. Не зважайте на пафос, яким автор прагне приспати вашу редакторську пильність. Усе це вас не має цікавити. Вас узагалі нічого не цікавить, крім запропонованого автором тексту. А на текст авторський авторитет не поширюється. Тому доброзичливо вислухайте всі пояснення й уважно ознайомтеся із текстом. Не поспішайте, якщо це можливо. Вивчіть усе. Дослідіть його. Подумайте. Бажано не один раз. Зважте всі pros і cons. Ще раз подумайте. І тільки тоді приймайте рішення.

Зберігайте твердість характеру, оголошуйте авторові свій вердикт. За потреби вкажіть на місця, що потребують поліпшення. Не дозволяйте звалювати на себе всю роботу щодо вдосконалення тексту! Робіть за нього,

переконавшись у його нездатності здійснити необхідне.

У спілкуванні з автором намагайтеся бути максимально обережним і пильним, поєднуючи дипломатичність і стійкість. Будьте готовими до якісної полеміки, що обмежується не лише переконанням у правильності власної точки зору, а й умінням відступити під тиском слушних аргументів. Якщо автор має рацію, стиште власні амбіції і дослухайтеся до його пропозицій. Вам необхідно спрямувати стихійну спілкування на досягнення ефективного співпраці. Бо власне самотвердження за рахунок інших — справа остання. Абсолютно недоречна. Головне — не показати себе якнайкращим редактором або видавцем, а створити якнайкращу книгу.

Друга халепа — ваш начальник, головний редактор чи директор видавництва. Або власний страх і ризик, якщо ви є засновником, керівником і головною постаттю свого бізнесу. Вони не довірятимуть вам, закликатимуть до обережності. Тому доведеться вам готуватися до серйозної борні за життя майбутнього видання.

От ми й домандрували до третьої халепа — вивести складний вердикт. Який нелегко прийняти. Вердикт, ухвалення якого вимагає багато вмінь і зусиль. Адже редакторські функціональні обов'язки не обмежуватимуть тільки виправленням помилок.

Але це ще не все. Зазирнемо на поверхню глибин редакторської особистості, звернемо увагу на основні психологічні чинники, що ведуть до вершин фахово-осо-

бістисного розвитку редактора. Одним із них є механізм саморозвитку — неодмінна передумова професійного й загального індивідуального зростання.

Набагато ефективніше він працює у фахівця, який шляхом регулярного вдосконалення підвищує власні мотивації та амбіції, розвиває примхливі вітрила самоактуалізації, відкриває нові території ще не осягнутих знань і вмінь, опановує їх своїми інтелектуальними силами. Це призводить до позитивних досягнень, які звеличують особистість у власних очах. Надзвичайно важливо вчасно ввімкнути механізм самоактуалізації, що згодом дозволить генерувати корисність своїх думок у будь-якій життєвій ситуації, тобто вносити корисне для себе навіть із найдріб'язковішої на перший погляд події.

Редактор — філософська особистість, яка мусить уміти пізнавати, думати й бачити багато такого, що помітити не можна людині. Тому він має уподібнити себе осінньому іжакові, на голки якого весь час нанизується листя знань і досвіду. До його свідомості та підсвідомості професіонала має навіть мимоволі проникати все цінне, що може прислухитися йому в роботі. Якщо глобальніше — у житті.

Не переймайтеся, зайве листя думок — якщо взагалі існують завіси думки — не притисне вас своєю вагою. А значущості нецінне на перший погляд може набути з плином часу. А психіка розстає все, що раніше здавалося непотребом, на місця в архівах пам'яті або знищить, зітре. Не бій-

Редактор — особистість філософська

Фахово-особистісні якості редактора

Закінчення.

Початок на стор. 4

теся первантажень і вчіться бачити. Бачити й помічати. Шукати й знаходити. Знаходьте й нанизуйте листя роздумів на голки постійного самовдосконалення, вічного конфлікту зі світом. А це — поспішайте! Так, поспішайте, адже наслідком втрат часу може стати відомий у студентських колах «синдром п'ятого курсу» — усвідомлення катастрофічної нестачі й стрімкого скорочення часу. Якщо ви спостерігали за тим, як спилється пісок з однієї половини відповідного годинника до іншої, то неодмінно відзначали: як розважливо й неквапно це відбувається на початку! Здається — попереду ледь не вічність. Але якості стрімкості набирає процес наприкінці!

У житті все відбувається за тим самим принципом. Та ж омалюва неспішність, повільність, заспокоїлива піха самовпевненості переслідують нас спочатку. Той самий несамовитий біг геть од невтішних реалій, жах усвідомлення того, що час минув і часто призводить до хаотичних, гарячкуватих пошуків формули виходу з проблем. А це породжує нові прикри помилки й прорахунки. Замість твердого й спокійного розрахунку ми повністо віддаємо себе на поталу страху, поспіхом бжімо коридором, шоразу натикаючись на глухі темні стіни безвиході, відраємося не в ті двері, потім знову помиляємося дверима й урешті-решт заплутуємося у безмежному лабіринті життєвих проблем і губимося, втрачаємо самих себе.

У видавничій справі все — як і в житті. Тому значно краще розподіляти свої енергетичні, інтелектуальні ресурси, власну саморганізацію на весь кілометраж життєвих перегонів. На весь стрибок. Хоча й важко бути однаковою мірою актуалізованим на різних життєвих і професійних етапах, але помилково прикривати сцену власної бездіяльності обнадійливо-заспокоїливою завісою: «Ще є час...». Це одна з

наших найбільших помилок, адже в умовах сьогоденних реалій часу не вистачає ні на що.

Не менш визначальна й долезна культура спілкування, що є однією з основ його успішності. Редактор має вміти працювати не тільки з аркушем паперу чи монітором, а й бути ефективним комунікатом. Його найважливіший комунікативний спаринг-партнер — автор, до якого потрібно знайти ключик за допомогою фахової аргументації та авторитету. При цьому слід пам'ятати, що автори є представниками різних психотипів, що передбачає різний психологічний

підхід до них. Навчіться говорити з автором його мовою, на рівні його мислення.

Знайте свої переваги й недоліки. Редактор багато в чому є сильнішим за автора, бо володіє позицією експерта (позиціонує себе як фахівця, що піддає експертні тексти й видавничі проекти), а також завжди готовий — принаймні має бути завжди готовим — до співпраці, а нерідко й конфлікту з автором. Таке часто трапляється. Але в рукопашну потрібно йти з розумом. В іншому разі можна опинитися битим біля розбитого корита, тобто нереалізованого видавничого проекту. Тому редактору потрібно не вилучати особистість автора з процесу творення видавничого продукту, а долучити автора до плідної роботи у конструктивному

режимові співпраці, вказати йому свої орієнтири й основоположні засади редакторсько-видавничої роботи, але при цьому враховувати його думки, побажання й позиції, якщо вони справді варті того. Коротко: редактор має досягнути якомога ліпшого результату, але в такий спосіб, щоб автор не грюкнув дверима.

Не обітяться редакторів без вміння читати концепцію та принцип організації книги, її місце на ринку. Все згадане з'явиться лише за умови тяжкої праці, постійного саморозвитку й усвідомлення їх необхідності. Наслідком означених набуток може стати вміння читати текст авторського оригіналу як книгу — складний за своєю природою й сутністю і багатоманітний феномен. Без такої методології неможливо стати повноцінним фахівцем редакційно-видавничої справи.

Редактор — особистість творча. Йому необхідно вміти психологічно входити в роль іншого, конкретно — в роль автора. Без здатності до власної творчості редактор не зможе якісно редагувати не тільки художні, а й загальні будь-які тексти. Йому доводиться не лише допрацьовувати, а й писати певні частини майбутнього видання.

Парадоксальна особливість редакторської роботи полягає у тому, що редактор, не знаючи проблеми на найвищому рівні, усуває помилки автора, який присвятив цій проблемі мало не все життя. Він немично має фігурувати в позиції доброзичливого конструктивного критика, який із часом і пліном сприятливих обставин перевтілюється на авторового побратима. Редакторсько-видавнича робота над майбутнім виданням є своєрідною грою, п'єсою, в якій відбувається трансформація ролей. У фіналі автор і редактор, які починають власну взаємодію як незнайомці, із засад взаємної упередженості, з певної форми полемічного спілкування, стають або професійними партнерами, або друзями.

Без цезури

Про себе і колег

«О». ...Так, так, мені 7 тисяч літ! Маю сине волосся по п'яти і живу в нірці під тисячолітнім дубом Юзефін. Харчуюсь тільки корінцями, зернятками й сушеними мурквинками. Люблю кривлятися і відлякувати від себе людей, а ще терпку м'яту луберку люблю і щодня її трошки кусаю, бо якщо її з'їсти всю відразу, то вона швидко скінчиться... Моє життя змінилось після того, як на сміттєвому звалищі знайшла обдерту машинку з кількома буквами — «М», ще одне «М», «Г», «І», «Т», «В». Тоді я зрозуміла, що стану письменницею, варто тільки всі слова писати на букви, які є в моїй друкарській машинці! Зараз я дописую шістнадцятий роман, а всі попередні розійшлися незліченними тиражами й перекладені багатьма мовами світу...

«В». «І». ... А звідки ви знаєте? Справді, у мене є номер телефону вашого викладача! Цим привілеєм я користуюсь — і телефоную по кілька разів на день і ще стараюсь писати есемики. Але про це, будь ласка, нікому! А все тому, що пошта В. І. не злюбила мене зовсім і не хоче виконувати свою основну функцію — пересилати мою епістолярну спадщину!

Після пар редмайстерності єдине, що відчуваю, це піднесення... Мабуть, наш викладач — це такий акумулятор, який заряджає бажаннями творити себе. Заряджання відбувається у понеділок! Цілий тиждень працюється непогано.

Якби я писала його образ у світлоглядній позиції редмайстерності на межі двох навчальних років, то це був би пречудово оформленим, що відповідало би стилю видавництва і суперструктурований. Видання було би без передмови, але з роздінкою в анотації. У глибинах мого щоденника є тотальне копіювання цілеспрямованості професіоналізму, бачення світу, любові до життя, пошестип'ятих над собою В. Мабуть, саме цим наші заняття запер ягалися найбільше...

«Г». Гордий, гарний громадянин Гліб генерує готовність групи. Грамотний. Горить громадськими гарантіями, героїчно гайдамачить і галить групу. Гідно говорить, гармонійно гортає газети, горнеться до глибин, глядить у гори. Гліб — глобальний (Г) редактор (це помітно незоброєним оком).

«М», та, що «Н». Мрійлива модниця Маринка містить мільйони молекул можливостей. Мариною милуються, бо «М» мальовнича, моторно мотається. Маринина муза — «Мнора-мдрук». Модниця малює майбутній маршрут, а це мудре по малоосвічени манери, які мені милі. (Вона хороша!)

«М», та, що «Н». Маринка майже модель. (Частенько) мандрує до міста мешкання, бо у місті милій. Маринка молодече, бо мудре моментально, мислить про монотлітність мас 1 пк. Мчить до майбутнього, милується манускриптами маєстатних (м) авторів. (Взагалі її стрибок вражає.)

«І». Інна — іскриста індивідуальність, яка інтегрує імпрізації і ідеї. Іноді шгнорить інструктаж із (ін)навчання (але на 4-му курсі ми всі у цьому схожі), іноді інцензує ігріща. Інформує про існування (і)протрізних, інтересується інтересними інформаціями, іде до істини (особливо на парах із соціології), інтенсифікує інтелектуальність. (Панянка «І» з Волині, тож ми майже родичі.)

«Т». Товарищеска Тетянка тямить у Тікмейкері, Тотошоці, Трансфеджі та Тілоустораті. Теңдінте тіло, тонка тасмичність, точна трафлетність. Також Тетянка торує трасу до тріумфу, топчучи тьму-тьмуцу трагедій. Творчо тьохає на Тітературі, трактуює товсі твори. Тріпоче темно-коричневим толосям, тепло теревенячи.

ОКСАНА ХМЕЛЬОВСЬКА

Можемо!

Голод, утома і дивні сни

Марина КОНДРАТЮК

Цікава пропозиція! Гарний шанс показати себе.

Але дорогою до гуртожитку бажання написати власну тему, виворити свій шедевр притуплюється почуттям голоду. Чим ближче до гуртожитку, тим він сильніше: «стану сильною» після того, як поїм... Готую з думкою про свій стрибок. Заоплююся настільки, що замість мене починає стрибати картопля. Обдумую тему. Що ж його можна написати? Я знаю, що мені треба зробити: знайти цікаві матеріали... Але після того, як поїм...

Нарешті! Ні, не стрибок — вечеря. Смакуючи смажену картоплю, тішуся думкою про стрибок, про

вдале приземлення... Та коли гарно поїсти, очі автоматично заплющуються. Хочу спати... А мій стрибок? Мляво відмахуюся звичним: устану раніше, напишу...

Ранок. Сонечко ніжно мива своїми промінчиками: «Вставай, час стрибати! Перший завжди складно, але це твій шанс. Стрибати? Та ви що — вся година ранку! Яке тут стрибати? Спати хочеться!»

Треба писати, мені потрібна інформація. Шукати! — Шукаю! Лист відпочиваю, вже стомилась... — Ні, шукай, я тобі кажу! — Що? — Матеріал, писати треба!

Знайшла усе, що треба, знайшла! Я молодець! — Це ще не стрибок, тільки старт.

Після пар знову додому, стомлена, вічноголодна й ледачкувата. Писатиму — стрибатиму. Та все ж спочатку я поїм, а потім зроблю перший крок. І знову все повертається на круги свої...

У журналі знаходжу цікаву інформацію, яка зробить мій стрибок елегантнішим. Я закінчу його сьогодні ж, після пар...

Мені стає соромно. І — трохи страшно: невже я не зможу стрибати? Підходжу до колег, питаю, чи стрибали вони. Одні вже так, інші — ще ні! Я не одна, це дуже добре! Та яке там добре — погано, адже я не наважилася стрибнути, та шанс іще є.

Кінець тижня. Стипендія скінчилась. Втомилася. Посплю хоч трохи. ...Патляти ліс, серед нього — дуб, високий і могутній. Під ним листок, на ньому яр. І схема, як стрибати... Я бачу це, я розумію; все дуже просто — треба взяти старт, трохи розбігтися і...

05.13 — спростання кліпає у відповідь мій годинник, та після цього сну я вже не засну. Вмикаю комп'ю-

тер, ні, беру листок. Пригадую ту рятівну схему, що вві сні показувала, як стрибати. Силоміць витягну заспану музу — я пишу! 6.35 — буркунув невдоволений годинник. Я ставлю локотки, написала! Читаю. Добре. Я — молодець!

...Знову цей зелений гай, він весь у квітах. Сонце гріє ніжно, лоскоче теплим промінням. Іду до яру, ось він — такий глибокий, але... Нестрашний.

Я відчуваю крила за плечима, я відчуваю, як мене несе... Вперед, нагору, в небо! Я бачу сонце, я лечу до нього. Я вже лечу, маю сильні крила. А яр — уже позаду. Це провідний етап. Я сильна, я зможу не лише летіти, а й перемогти. Я зробила перший крок! Справжній!

Дострибалися!

Марина НОВІКОВА

Спочатку було важко організувати епічні шедеври — мали створити їх без жодних зволікань! Але щось постійно стримувало. Чому? Ну, по-перше, ми студенти — усе весь час відкладаємо на потім, по-друге, як не крутить, а створити цікавий

продукт для редактора і видавця — не дуже легко. Якщо хочеш зробити це по-сучасному, жавао й цікаво.

Працювати потрібно було до встановленого дедлайну. Повірте, творити в такий стилі час було нелегко. Не розумію, як письменники пишуть по кілька творів на рік. Та наша проблема була не в натхненні, а в тому, що ми — студенти. Із морем дедлайнів. І всі — як останнє китайське попередження! Адреналіну було вдосталь. Можливо, тому наша книга так буде захоплюючою? Та найцікавіше в ній — розворот. Розворот на якому Оксана Хмельовська зобразить всіх. Цікаво побачити, яким нас бачить Оксана — поетична натура із класним почуттям гумору.

Концепція книги — насправді варта уваги. Перше — ми писали теоретичну частину. Я, наприклад, про генерування видавничих ідей, без яких, по суті, неможлива подальша робота. А потім до цього теоретичного постулату додається своє «духовне досє» — те, що зараз пишу я. На майбутнє — з такою книжкою можна навіть прийти влаштуватися на роботу; твій творчий доробок. Не потрібно ні співбесіди. І кажу: видавець повинен продумати все! Як зробити книгу. Якою її зробити. Як прокредитувати і кому продавати. Нехай роботодавці дивяться нашу другу частину, яка повністю відзеркалює характер кожного, дивується і... Приймає на роботу!

Стрибки — складні й небезпечні. Проте й цікаві: було весело дізнаватися про секрети видавничої справи й поради щодо спілкування з амбітними авторами. Коли їх, крім цього, потрібно перекопати в несправності деяких міркувань і примусити переробити власний твір.

Такі поради не кожному пощастить почути. Іх нема в одиоманітних конференц-залах. Не сподівайтесь відшукати їх і серед лабіринтів лекцій і семінарів alma-mater. Частково вони тут, у цій газеті, повністю — будуть у книзі У НАШІЙ книзі! Ми зробимо її з отаких порад. Перестрибемо!

Сподіваюся, наша теорія сподобається. Ми ж самі цю теорію опанували. Принаймні я. Сумно, але флюїдів серця ніхто не відчує, їм не співчуватиме жоден читач. Це просто нікого не обходить, бо в отих «нікто» — власні неповторні смаки, і вони готові викладати гроші для задоволення СВОЇХ потреб. Хоча хто знає! Можливо, флюїди дуже сильні, може, приваблюватимуть вони, а не досконало спланований і реалізований, але бездушно-безбарвний видавничий продукт. Тоді це вже виняток із правила. Можливо, таким винятком стане наша книга?

(Рісля). С(трибок). Думки про нашу справу спробоувалися із дня у день: удома, на вулиці, в ліжку. Декого — навіть уві сні! Ми стали нею жити. І, може, в нас виийшло щось не зовсім те, до чого прагнули. Можливо, хтось зауважить: яке там «не зовсім те», ви зовсім не те зробили! Сподіваюся, таких зауваг не буде. Проте що б там не сталося, я стовідсотково переконана: Ви заражені нашими енергетичними флюїдами. Бо Ви нам симпатичні. Ми для Вас старалися! Агов, автори, редактори й видавці! Передаємо Вам секрети успішності!

Бувайте, побачимось в інституті, в конференц-залах, на виставках... І придбаємо все Ваш видавничий продукт. А він буде, неодмінно буде! І не один! Інакше просто неможливо.

Демократично прислуховувалися і недочували також демократично

Інна НІКОЛАЙЧУК

Головним генератором ідеї і батьком майбутнього видання став наш викладач. Він же — добрий «вовк», який не їсть студентів, інструктор зі стрибків через яри.

Усе було демократично. Спочатку творити видання мали всі. Проте час розставив крапки над «і», розклав усе по полицях, а деякого

поклав на лопатки. І частина студентів уникла тягаря відповідальності. Покинула місію, так і не з'являючись на полі бою. Себто на заняттях. Інші — не давали спокійному полум'ю лінощі розглатити себе й приходили на пари. І слухали, слухали, слухали... Боролися з утомою, численними ворогами студентства... Говорили, дискутували, не погоджувалися, обговорювали...

Текстами ставали майже стенограми, конспекти всього, про що ми говорили, що відчували й думали впродовж пар і не тільки. Бідолаха той, хто пропускав бодай один «експеримент» у нашій лабораторії: не маєш цілісної картини про весь процес підготовки книжки до друку, не конкретної, а взагалі. Прогуляв чи з поважної причини... Не розумієш, чому сперечаються, чому жонґлюють словами, — справжня причина розбіжностей у поглядах невідома. Тільки найвитриваліші (іноді здавалося, що вони не вилазять із тієї лабораторії) сидять зі спокійними усмішками на обличчях — вони все знають...

Кожен написав матеріал, висвітлив певну тему, витворив її із своїх і не дуже своїх думок, ідей, переконань. Захистив перед аудиторією, вислухав побажання і стерпів перебування, переробив, якщо потрібно. А виявилось, що перероблювати доведеться всім, бо хтось про щось недописав, а хтось, навпаки, переписав — посягнув на чужу тему.

вуйцюю і не боїшся, як на тебе зреагують; можна перестрибувати калюжі, а можна в них падати; можна стрибати на скакалці й на батуті; можна через вогнище, тримаючи одне одного за руки, не відпускаячи, хай там що; через сусідську огорожу за квітами для першої вчительки, з якою ти вперше перестрибнув себе; можна стрибати з парашутом, який розкривається або не розкривається, а якщо напіврозкривається — ситуація не врятує; можна стрибати й мріяти, тягнутися руками до високого, можна стрибати й обмірковувати атом тринітрогліцерину у взаємодії з борною кислотою (якщо така взаємодія взагалі можлива, у чому я дуже сумніваюся); можна стрибати, коли йдеш поряд із щасливою молодою мамою, яка несе тобі цукерки й розповідає казку...

За частотою «плиги», «скоки» й «стриби» поділяються на: дуже часті — от хочеться щодня стрибати та й годі; очікувані стрибки, до яких готуєшся роками; дрібненькі й непомітні; величезні, красиві суперстриби, яких помічають усі.

Людину, яка стрибає, називають «стрибуном» або «стрибаком» (якщо чоловік) чи «стрибункою», «стрибачкою» (якщо жінка). Або ж

ня-ціль-мрія: стрибнути, скупати плоть і дух у колючих водах небесної блакиті, усміхнутися білявою, прекрасному сонцю, перестрибнути, приземлитися. Й знову — стрибати, бігти, бігти чимдуж. Коли не знаєш, наздоганяєш ти чи тікаєш. Коли здається, що біжиш геть од, а насправді — до. Стрибати, щоб перестрибнути. Перестрибнути, щоб стрибати. А в коротких перервах — небо, сонце, земля... І ти сам — справжній: в ореолі зеленого листа дививши на себе із дзеркала срібної роси в твоїх долонях. Справжній. Бо все інше — омана. Мара фальшивого світу нескінченних серіалів на безжиттєвих плазмових екранах. Туман псевдоцінностей і штучних ідеалів — «зірок».

Знову... Й знову... Стрибати, щоб перестрибнути. Перестрибнути, щоб стрибати. Й усе — по колу. Доки не проб'є час. Це про мене. Про нас. Про кожного. Про наше життя...

Перестрибнув. Перестрибнули. І... що з того? Що далі? Новий стрибок? А потім — ще й іще, й іще?..

Десь під кінець прийшло розуміння того, що жодної роботи просто так не існує, будь-яка дія дає свої наслідки — не обов'язково зараз, одразу ж, що вона —

Не лети води! Не повторювайся! І разом з тим не нудити читача страшною теорією! Все це — тільки основний текст, який становить вертикальний вимір видання. Хоч на початку, коли кожен із нас писав свою тему, думалося трохи інакше. Умовніше. Це тепер усе чітко, а тоді... Зрозуміли, що видання виходить кострубатим, якимось чудернацьким. Висновок — щось треба допрацювати. Знову...

Еврика! Наші теми виглядають неповідними без прикладів. І так почали творити концепції горизонтального виміру. Склали всі пропозиції разом, обговоривши їх, ми обрали найоптимальніший вертикально-горизонтальний варіант. Багато хто з нас довгенько борювався із сумнівами, що з проєкту зможе вийти гідна книга, тому народилася надочулива й украй паскудна штука — Несерйозність. І найбільший ворог будь-яких почи-нень. Все ж щось із цього таки вийде... Щось? Ні, вижде справжнішня книга, яку Ви триматимете у своїх руках — упевнена.

А наша робота... Вона ніяк не хотіла вгамуватися, тому тишком-нишком утекла за межі пар і прудко шубовнула в довгоочікувані канікули, коли, як відомо, всі студенти підроблюють. Або не підроблюють. Це ускладнило особисті зустрічі й можливість сперечатися, тому координатори почали робити те, що не встигли. Під «координатором» маю на увазі, що розді-

«стрибням» чи «стрибенятком» (якщо дитина). Отже, стрибати можуть усі!

Кожна людина здатна розвинути в собі стрибкові таланти. Для цього не обійтися без мрії; сильної волі та міцного характеру; незламного стрибачього духу; бажання бути вищим, хоча б на кілька секунд, або бути попереду; регулярних, постійних тренувань; практичних занять, на власних і чужих синяках, подряпинах і переломах зчире; творчих експериментів зі стрибками (вліво, вправо, кручений стрибок, стрибок із додатковими перешкодами, стрибок на руках, кризь вогняне коло тощо); аналітичних спостережень за тим, як стрибачуть і падають інші; любові до стрибків та нестримного задоволення від стрибання. Про сучасний стан мого стрибка можна зрозуміти, роздивившись таблицю ГИ.

Сучасний стан мого стрибка можна назвати хоч і набагато професійнішим порівняно з початком тренувань, але таки дуже заплутаним... Нема розуміння того, як саме потрібно стрибати, з якою частотою, куди стрибати... Ах! Хочеться стрибати цілодобово, не зупиняючись, по-новому, але боюся... Падає боляче. Вірите, плутанина стрибкових

мали обов'язки між собою, що чим займатиметься. Чи не займатиметься. І найтяжча цеглина — найще складніша роль — впаля на голову єдиного хлопця у підручці, Гліба Семеновка, який умовно став головним редактором, щоб скласти все до купи. Визначилися і з дизайнером — Оксана Хмельовська чи не сама зголосилася ним бути. Інна Ніколайчук та Марина Кондратюк стали відповідальними секретарями — можливо, несподівано для себе. І насамкінець, кожен із нас — літературним редактором і коректором.

Ми як автори не відчували жодного тиску. Не було жорстких вимог. Ми демократично прислуховувалися до побажань колег. І недочували їх також демократично. Звичайно, коли ситуація почала виходити з-під контролю й вилазити на голову нашим прекрасним планам, тоді своє робила «міцна рука». Жорстка, але не жорстока. Делікатна й увічлива. А контроль — цілком умотивований і не набридливий. Тобто у нас був той баланс, про який ніколи не варто забувати під час роботи з творчими людьми.

Коли на зміну ліозорній рівності підступної бездіяльності прийшов розподіл на «вищів» і «нижчих» за обов'язками, одразу ж знайшлися усі тексти, головний редактор дописав ті, які не дотягували до певного рівня. Залишився однісінький крок, півкроку — проте який відповідальний! Та ми впорасмося!

траєкторій виглядає настільки абсурдно, що часом думається: для чого стрибати? Навіщо?.. І часом ти можеш стрибати хоч цілий день, а часом стоїш тисячі років перед маленькою прірвою, але просто не хочеш стрибати... Точніше, боїшся.

Перспектива розвитку мого стрибання у бажаних перспективах розвитку стрибків. Я старатимусь стрибкоуподібнюватися до перших місяців цього року, редагуючи власні «стриби», «скоки», «плиги», якщо вийде, звісно...

Місяць	Розквітший, зухвалий, веселий, літературно-творчий, малювальний-к-оміксодний, фотографувальний. Стрибки! Востування
Жовтень	Під час стрибка блиск отягач очей. Хочеться ще і ще! Стрибати так високо й не падати на землю. Експеримент. Віра в те, що я стану професійною стрибункою! Востування
Листопад	Навчальний експериментальний. Приглядюся, як падають інші, як після того встають. Тренуюсь, аналізую себе під час стрибків. Востування
Грудень	Різносторонній. Спроба стрибати такими стрибками, як інші ще не стрибали... Востування
Січень	Стрибок на правій і лівій нозі, чергування критичних коментарів із підвищеною прямию
Лютий	Дрібненькі, хаотичні підскоки. Вдома... Востування
Березень	Стрибання нарешті помічені одним професійним, мудрим стрибунком... Поради. Востування
Квітень	Найбільш зухвалий, енергетично затратний стрибок! Ніколи до цього так високо не стрибалося... Востування
Травень	Падіння... Впалося. Нема натхнення вставати... Востування

МАРИНА КОНДРАТЮК

Таблиця ГИ

Стрибати хочеться, але падати боляче

Оксана ХМЕЛЬОВСЬКА

Стрибати можна по-різному: на правій нозі й на лівій, на обох; у висоту та ширину; можна підстрибнути, щоб дістати яблуко на дереві або дістати щось інше чи навіть когось... можна постійно підстрибувати, коли йдеш

Обличчям до подоланого яру

Гліб СЕМЕНЮК

На фініші. За яким майорить червоний прапорець чергового старту. І десь усередині щось таємниче зудить — натхнення, творчість, амбітність, непоправне, безнадійне еґо? Чи все разом — одразу ж? І ноги мимоволі несуть тебе вперед — до червоного прапора. Спочатку ледь відчутно, потім все швидше, швидше й швидше... А там — новий яр і нове бажання-завдан-

Без цензури

Про себе і колег

Про себе. Маленька дівчинка з розумними зеленими очима. Ще у дитячому садочку всі казали, що вона буде директором. Тепер хоче бути директором свого життя. Пригод було досхоку: падала з дерев, із горища, просто на асфальті. Але остаточно розуму не вибила і пішла до гімназії, щоб здобути золоту медаль. Вчилася весело: танцювала, співала, самоврядувала, жартувала у КВК... Склала іспити — отримала золоту медаль. Вступила в омріяний інститут журналістики. Навчається із задоволенням. Звичку жартувати і братися за все, що пропонує їй життя, не втратила до цих пір. При цьому залишається маленькою дівчинкою. Тільки падає менше.

Г. Семенов. На буквоїда він схожий так само, як зима на літо. Проте прагматизм і високий інтелект — те, що привертає увагу одразу. Бальзак стверджував, що ті, у кого важливіше серце, — страждають від життя; а у кого розум — сміються над ним. Гліб, напевно, посміється добре, проживаючи власну п'єсу, адже здорової критики і широго гумору йому не позичати.

М. Новікова. Якою мірою вона може щось зробити, настільки вона переконана у тому, що вийде це погано. Трохи самовпевненості й оптимізму — то цей живчик світ переверне.

М. Кондратюк. У неї добре виходить приховувати за балакучістю і відкритістю свої заповідні мрії, щоби вони збувалися скоріше.

О. Хмельовська. Не здивуюся, якщо раптом ромашки почнуть виконувати бажання всіх нас. Це Оксана використовує свою зелену пелюсточку. Або: все геніальне — просто, а все намальоване нею — претендує на простоту. Чи не так?

ІННА НІКОЛАЙЧУК

Майже автентично

Галерник, який сам вирішує, де гребти

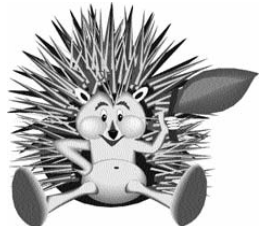
1. Їжаки над яром

- Початок навчального року — стрес для тих, хто вчиться. І для тих, хто вчить.
- Проблема нашого курсу полягає в тому, що вас ніхто конкретно не навчає. Ви маєте навчитися тільки самі, коли актуалізуєте свою свідомість. Коли станете їжаками. Осінніми, на голки яких весь час нанизуються листя.
- Потрібно перестрибнути яр. Поставити собі надзавдання.
- Ви ніколи не скажете, що ви справжній майстер, коли чогось по-справжньому навчитеся.
- Саморозвиток — створення но-вих головних центрів у мозку. Чим більше таких центрів, тим більше комбінацій між ними, тим більше варіантів рішень, тим більше у вас можливостей.
- Формуйте матриці особистості. Виробляйте здатність здобувати знання.
- Майстерність — явище, що не є сформованою сутністю, явище діалектичне, це — процес, який має певні зафіксовані параметри на певному часовому зрізі.
- Віртуозна творчість — володіння справою, вміння досягти високі результати діяльності, реалізувати свої можливості, здатність критично оцінювати результат, проаналізувати проект майбутнього.
- Стати майстром не можна навчитися. Але стати майстром можна навчитися.
- Успіху досягає той, хто володіє знаннями, розвиненими навичками і усвідомленою волею.
- Так чи інакше кожному доведеться терпіти, беручи свою Говерлу. Кожному доведеться терпіти і пзнавати себе, заблукавши чи то в лісі, чи то серед книжок, чи то перед дипломною роботою, чи то в час написання роману, — все одно доведеться заблукати, пзнавати себе і терпіти.
- Коли працюєш над книгою, живеш на різних поверхах одіючасно. Як редактор, як школяр, як студент, як співачка і як видавець, уже насолоджуючись тим, яка в тебе вийде книжка.
- Кризи є неминучими. Вони роблять людину сильнішою.
- Ніхто з нас не має монополії на істину.
- У видавничій справі немає рецепта раз і назавжди вдалого.
- Якісний видань із видавничої практики немає.
- Як людина стає майстром? Дивлячись на різних поверхах одіючасно. Своє місце на парадигмі децю вищій, ніж роблять інші майстри. І на перших порах ти б'єшся лобом об стіну, і здається, що це недостатно. А потім, перетерпівши деякий час, щось починає виходити, і ти дивуєшся — а як це мені вдається? Через це проходить майже всі.
- Детальне вивчення й аналіз роботи інших, роздуми над тим, як можна зробити краще або принаймні не гірше, завжди допомагають знайти власні оригінальні рішення.

- Є знання, які неодмінно приведуть людину до успіху, якщо вона їх осмислить і відчуж часткою себе.
- Кожна людина має свою психологічну дорогу.
- Мусить бути азарт, мусить бути кураж у роботі.
- Для будь-якої особистості, а надто для творчої, важливо позбутися хворобливих амбіцій.
- Не можна думати, що опанувавши засади редагування, станете кваліфікованими редакторами.
- Людина без освіти рано чи пізно опиниться перед проблемою дефіциту внутрішніх ресурсів.
- Те, що можете здобути в процесі системного навчання, вже не матимете нагоди отримати в подальшому житті.
- Півтора-два роки в класичній районній газеті дають настільки багато... То є щез, який виробляє і гартує професійну модель, навчає початкам журналістсько-редакційної професії.
- Якщо редактор не розвиватиме в собі творчих здібностей, він ніколи не стане якісним, класним фахівцем.
- Лабораторна робота — це створення умов для особистісного й фахового розвитку. Тобто не те, чого тебе навчили, а те, що ти опанував, що ти сам зрозумів.
- Кожен має право запроєктувати і бачити себе так, як того бажає. Але чи побачать його саме таким інш?

- Людина до зміни свого рішення на користь редакторського. Якщо редактор працює на користь книжки.
- Доки ви не повірите в авторський оригінал, не беріть його редагувати. Доки ви не повірите в те, що ви зробили за автором все, не беріть верстати книгу. Доки не вірите, що ваша завершена праця дає вам підстави думати, що ви зробили все, і відчувати, що це справді комусь буде потрібно, не друкуйте цю книгу.
- На корпоративних заходах не можна бути директором чи головним редактором, чи бухгалтером.
- Якщо мети неможливо досягти, краще знайти привід, який дає три вийти. Не входьте в гру, в яку ви не вірите.
- У деюбтї відносин автор сприймає редактора зовсім інакше, ніж по їх зваженню. І далеко не завжди на користь редактора.
- Потрібно вміти відмовлятися від декоративних амбіцій і ніколи не поступатися амбіціями фаховими.
- Якщо автор ігнорує вас як особистість, як носія знань, як людину, яка здатна оптимізувати те, що зробив він, чим можна з ним мати справу? Бо він, відмовившись од вас, одмуєває вас від поліпшення того продукту, який ви робитимете.
- Як відбуваються видавничі портфелі? — Жовті, зелені... (О. Хмельовська)
- Первинним є твір, а не особисті амбіції.
- Редактор — самодостатній чинник поліфункціонального механізму.

Ніхто не знав, що під столом — диктофон. Одним із найважливіших принципів круглих столів нашої інтелектуальної творчої лабораторії були цілковита відвертість і розкутість. Ми говорили про все.

2. Алхімія майстрів

- Редактор — галерник, що має право вибору, в яких водах гребти.
- Редактор живе на кладовищі власних ненаписаних творів.
- Сильний автор — хороший спаринг-партнер.
- Автори знають проблему, над якою вони працюють. Але вони не знають парадигми творення і функціонування книги як товару.
- Момент істини для книги настає на прилавку.
- Якщо не віриш у книжку, вона не дає результату. Не видавай тих книжок, яких не розумієш.
- Люди реагують на силу. І якщо є сила аргументів і особистісна сила редактора, який у той момент іще й виявляє волю, то все це може спо-

- Редактор працює мовчки.
- Відчуваєш, що твоя правда, — переконуй! Засумніваєшся ти — засумніваються і інші.
- Все, що стосується сфери творення книги, зокрема й книжкової серії та її продукції, — компетенція редактора.
- Редактор мусить усвідомлювати, що він несе більшу відповідальність за видану книгу, ніж її автор.
- Редактор має бачити будь-яку, а особливо свою книгу різними очима, очима різних людей.
- Редактор бачить і читає не текст, а майбутню книжку.
- Одне із важливих завдань редактора — заново ввімкнути амбіцію, волю, інтелект і творчість автора до чергового раунду боротьби за якісну книгу, який урешті-решт може стати вирішальним і переможним.
- Умієти приборкувати суб'єктивність. Особливо при формуванні редакторського висновку.
- Іноді буває так: який автор — така й рецензія, а текст лишається поза увагою рецензента. Домагайтеся, аби все було навпаки.
- Робота з автором може початися задовго до знайомства з ним, із ідеї видавництва.
- Коли щось робиш, неодмінно маєш знати — для кого.
- Редактор стане співтворцем книги, коли побачить її структуру.
- Буде шум навколо тексту — це ж на користь тобї. Не витрачатишеш

- кошти на рекламу й матимеш шанс стати Жириновським. Чого ж його втрачати? Але є й небезпека: видавництво може втратити свій імідж.
- Береш до рук авторський матеріал і після певних алхімічних процесів відчуєш, як пробиваються контури майбутнього видання. Тоді почуваш себе майстром.
- Феноменальна закономірність — видавець або редактор відкриває «свою» книжку й одразу ж натрапляє на слабе місце, на власний промах. Це якась містична помста редакторів.
- Усе, що можеш зробити, — одразу ж роби.
- Як правило, автори книги не бачать.
- На жаль, редактор змушений постійно вирішувати «чужі» проблеми і не має змоги розвивати власні творчі здібності.
- Редактор не повинен мати комплексів перед будь-яким текстом.
- Основне — вліпмати ідею, знайти проблему. Дізнатися, що хотів сказати автор.
- Той, хто не може написати власний текст, — не редактор.
- Мусите бачити структуру не просто тексту, а всієї книжки.
- Ламайте стереотип щодо творчої пасивності редактора. Адже він позиційно інша фігура — активна.

3. Не віриш — не видавай

- Видавець має не видавати книжки, а продукувати товар.
- У нашій справі ідеї і люди вартують більше за гроші.
- Сучасні письменники — наче поп-корн: мед, посилення цукром.
- Психологія допомагає працювати і заважає жити.
- Що таке перше речення? Це інтонація. Особливо в журналістських текстах.
- Вкладена в книгу енергетика повертається ефектом.
- Момент істини нашої роботи й нашого продукту — акт купівлі. У конкурентному середовищі з декількох робіт обирають одну. І обирають її усвідомлено. Це означає, що ця робота зроблена якісно.
- Закон симетрії, очевидно, спрацює: яка енергетика закладена у видання, така і його доля.
- Кожен текст має своє силлове поле, з якого вийти часом дость складно.
- Ми приречені творити якісний продукт.
- Не страшно, якщо будеш «закопаний» у чужій книзі як невідомий солдат. Наша доля — «вмирати» в чужих книжках.
- Успіху досягає той, хто володіє знаннями, сформованими навичками та усвідомленою волею.
- Силам плати курсу — усвідомлення катастрофічного скорочення і нестачі часу.
- Найпродуктивніше працювати на задоволення корінної потреби. Покупець звертає увагу на набір функцій, які пропоную йому видання.
- Намір придбання ще не є його фактом. Думка про купівлю ще не означає її здійснення.
- Корінна потреба формується на перехресті. Чим далі од нього, тим слабша інтенсивність купівельного інтересу.
- Анотація — поезія в прозі. Це не просто інформація, а маркетинговий ресурс.
- Будь-який автор має піднятися над текстом. Видертися на черешні. Звідти — все видно. Там — соняшники. Я людина авторів на черешні» (В. Теремко).
- Література потребує тонших інструментів, ніж бізнес.
- Книга — та сама людина, жива система. Має свою ауру й своє сприйняття.
- Творення книги — творчий процес, який не має бетонованих бере-

- гів, основне — вийти на модель, нехай би з автором навіть і починає тимете з різних точок, проте зійде-теся в одній.
- Добре, коли зміст можна читати як самодостатній твір, своєрідний екстакт книги.
- Кожний продукт, який зрештою стане товаром, має нести власний набір функцій.
- Ситуація невизначеності болісно панує над усім процесом творення видання.
- Книга успішно долає момент істини, якщо її споживача цінність відповідає корінній потребі споживача.
- Спонтанну увагу здебільшого привертає саме сильний виріб.
- Книга має бути активною в боротьбі за читача.
- Погана книжка — соціально-деструктивна функція.
- Компетенція — знання, вміння й навички — далабї, важливіша за гроші.
- Найкращим рекламним джерелом і чинником продукції є сама продукція.
- Бестселером книга стає на ринку.

4. «Боксєрська груша», «девушки» і не тільки...

- Я у вас буду боксєрською грушею.
- Потрібно перестрибнути яр: поставити собі надзавдання.
- Кожен колектив має свою комунікативні системи, найбільше зрозумілі тільки йому.
- «Ну чого я маю все вам розповідати? Самі щось знайдіть!»
- Що маємо? Нічого? Ні, не нічого, а майже нічого. Маємо крихти соціального оптимізму.
- У будь-якому разі, навіть якщо наша книга не вийде, залишаться свідчення болісного процесу.
- Покажіть, як ви вмієте «хуліганити». Робіть усе, що і як можете. Не біється. Я виконуватиму функцію «електричної огорожі».
- Коли говоримо про кожне дерево, можемо втратити відчуття лісу.
- Живемо в середовищі обмежених ресурсів: обмеженого часу, обмежених фінансів, обмеженої площі, на якій складається книжка. І навіть коли приходили на Петрівку обмежений ресурс усе одно присутній, бо ти вже забув кульок, а ще маєш купити помідори і кильку додому...
- Тепер у мене вже з'являється почуття соціального оптимізму.
- Нинішня життя цікавіше. Воно має більше заргос.
- Не перебивайте мене. Ви ще встигнете мене перебити. Я знаю, чому я про це кажу» (до О. Хмельовської).
- Доцнаємося наступного віаторку й дізнаємося, хто переможе: «девушки» чи «дедушки»...
- Так, я бачу, що час нам із вами прощитися, і хоч у побажати вам... приємних снів. Бо дехто тут уже заснув...

Без цензури Про себе і колег

- М. Новікова.** Оптимізм, життєрадісність і жвавість, зарядженість на позитив і творча енергійність... Усе це звучало би банально й нещиро, якщо органічно не поєднувалося зі вмінням дивитися правді у вічі й долати бар'єри щоденних труднощів та активною життєвою позицією.
- І. Ніколайчук.** Приємно, коли на людину можна покластися. Коли відповідальність — то не пустий звук. Приємно, коли людина приємна. Тоді стрибатиє далабї легше. Веселіше. І — звісно! — приємніше.

М. Кондратюк. Якби старост обирали як президентів це депутати Верховної Ради, Тобі не було би страшні жодні перевибори. Навіть щоденні. Принаймні у будь-якому разі — я завжди голосував би за Тебе.

В. Теремко. Після першого знайомства переконався, що викладачі — теж люди. Цікаві. Небайдучі. Й мають нас не за студентів, а передусім — за людей. Якими інколи ми не бували. Хоч іноді важко було зрозуміти, кого він більше любить — нас чи себе. А козацьким маршем, який звучав з його мобільного, намагався перекопати, що він ще — козак.

О. Хмельовська. Шукає оптимізму поєднання? Подї! Маєте честь познайомитися з одним із них. Любіть, поважайте, задріть — Оксана Хмельовська. Вона і творчість — ну майже те ж саме. Іноді ніяк не вдається встановити, де Оксана, а де творчість...

ГЛІБ СЕМЕНЮК

Про них, на жаль, не всіх

А таки стрибнули!

Василь ТЕРЕМКО
Нам було справді цікаво в першому семестрі їхнього третього курсу. Я знаходив для себе нові грані розуміння професії, вони розуміли мене. Між нами тоді, здавалося, було справжнє взаєморозуміння. Потім бувало по-різному. Та взаєморозуміння ми не втрача-

ли. А стосунки з'ясовували не лише на заняттях, а й у коридорних інституту і в листуванні. Вони проявляли як особистості, виявляли себе як фахівці. Сперечалися зі мною і між собою. Відчували думки і слова. Раділи, розчаровувалися, обурювалися. Росли. Яскра-

вішими і зрозумілішими ставали їхні амбіції. На жаль, не у всіх.

Вони ще себе покажуть. І яр перестрибуватимуть легко. Майстерно. Класно. Не тому, що за спиною — вовки. Просто для багатьох із них це стане професією. Й інших навчать цьому. «Яр» у нашому розумінні — неподоланні на перший погляд проблеми, «вовки» — життєва неминучість їх подолати.

Р. С. Прочитав їхні матеріали і пошкодував, що у нас все закінчилося...

Вікторія Меркєвєська. Системність, прагматичність, конкретність допомагають їй бачити найкоротший шлях до результату. З часом навчиться не збиватися з нього.

Марина Кондратюк. В її очах зацікавленість часто витісняється байдужістю. Такою буває і поведінка.

Інна Ніколайчук. Чомусь вважає, що знання видавничої проблематики, редакторські вміння — зайві, оскільки вабить тележурналістика.

Можна подати знання більше, якщо вийти на зрешто...

На нас працюють

Із різних джерел

Цивілізована людина має читати багато

А як думаєте ви?

Вони — різні. Як і їхні іміджі. У різний час їм доводилося відповідати на запитання про роль книги в їх житті і життєдіяльності людства. Однак у їх міркуваннях більше спільного, ніж відмінного.

Евген Сверстюк, президент українського ПЕН-клубу

— Що для Вас означає книжка?

— Книжка для мене — це те, що творило культуру й цивілізацію нашу. Я думаю, що вирішальний вплив книжки на людину в останнє сторіччя безперечний. Книжка, власне, поєднує людину з небом, бо без книжки людина була б занадто земною і творила б храм матері та ідолів, маленьких, зручних і вигідних для себе.

Богдан Бенюк, актор

— Що для вас означає таїнство читання?

— Коли ти досягаєш чогось у житті — здається, що ти дїстаєш вершини, виліз на якийсь поверх, а потім, виявляється, перед тобою відкривається ще якийсь неосяжний світ. І ти починаєш дертися знову, заглядаєш у книжки і відкриваєш щось цікаве. Читання — це світ багатогранності, ти ніби проживаєш величезну кількість всїяких життів. Це наркоманія свого роду. Читати, вміти читати, бавитися в читання — це дуже важливі речі, що вдаються не кожному.

Олег Скрипка, соліст гурту «ВВ»

— Що в житті людини має означати книжка?

— Це — мудрість, інтелект, розвиток, сучасність, актуальність.

Юрій Шаповал, історик

— Чи існує мода на книжку?

— Ви знаєте, певний час деякі книжки замовчувались, тому їх не можна було прочитати. Тепер ми спостерігаємо зворотний процес. Така є мода, коли люди говорять, коли вони читають книжки, але коли ти з ними розмовляєш, насправді виявляється, що вони не читають. Я стикаюся часто з такими ситуаціями.

Мирослав Скорик, композитор

— Щоб ви побажали українським літераторам?

— Літераторам я б побажав бути гідними великих класиків і розвивати глибокі теми, не вдаючись у зовнішні ефекти, які пов'язані з теперішнім. Було б добре, аби вони перестали нас дивувати нецікавими сюжетами й стандартними емоціями, або надто примітивними. Глибини, а не поверховості!

Микола Жулинський, директор Інституту літератури

— Як, на вашу думку, зацікавити українську націю читанням?

— Книга повинна бути доступною, щоб її могла купити звичайна людина. У містах, у районних містечках, у селах повинні бути книгарні! Тобі не можна бути керівником міста, якщо ти там не маєш кількох книжкових магазинів, де б можна було прийти, за чашкою кави посидіти, вибрати

книгу, погортати, поспілкуватись із таким читачем, як ти. З письменником поговорити. Так робить увесь світ. А ми? Соромно.

Фома, соліст гурту «Мандри»

— Чи вистачає у Вас часу на читання української літератури?

— Так, бо це справа першої необхідності, на мій погляд. Тому що українська література класна і цікава, модна і дуже актуальна. І класика теж дуже-дуже цікава і філософська. І більше того, нормальна цивілізована людина має читати багато.

Марко Галаневич, лідер гурту «Даха-Браха»

— Як ви гадаєте, чи є майбутнє у книжках?

— Я думаю, що книжку потрібно робити як подарунок. Коли

гарна структура, якісний дизайн видання, то хочеш його купити. І це не Інтернет. Це така річ, яку ти хочеш мати в себе на полиці. Думаю, в цьому майбутнє книжки, у цьому напрямку потрібно рухатись книговидавцям.

Ніна Матвієнко, співачка

— Що означає для Вас книжка?

— Як для матері потрібна дитина, як для очей, коли погано бачиш, необхідні окуляри, як для священника святі небо і земля, так і для людини потрібна й свята книжка. Без книжки людина — ніхто. Книжка — це поведир життя. Вона бере за руку і веде людину. Це широкий світ пізнання, бо коли ти пізнаєш цей світ, то стаєш у ньому вільним. Наприклад,

людина не знає, що таке воля. А вільний ти тоді, коли обізнаний. Коли ти несеш книжку під рукою, то ти несеш багаж, який ти набув за своє життя.

Влада Литовченко, модель

— Чи вистачає у такої публічної леді, як Ви, часу на читання?

— Для мене книга — це все у моєму житті, тому що це не тільки, скажімо, читво перед сном, а й необхідність сьогодення, джерело, звідки я черпаю багато інформації. Цивілізована людина повинна мати свій погляд на певну проблему. Присмрно, коли ти маєш можливість читати не тільки українською або російською, а ще й англійською. Бажано, щоб це була ще якась четверта, п'ята, шоста іноземні мови.

Усі мої

Українське книговидання неспроможне усвідомити себе бізнесом, балансує між держзамовленнями і хобі.

Яна Дубинська

У тому, що знизилася якість книжки, винні автори, які пишуть макулатуру, і видавництва, які її видають. Сьогодні будь-хто може прийти до видавництва і, запропонувавши гроші, видати книжку.

В. Карасьов

Я не вірю, що в Україні з'являться літературні агентства, які продаватимуть українським видавництвам зарубіжні права.

О. Красовицький

Немає (в Україні. — Ред.) свого популярного кіно, своєї популярної в мільйонів читачів літератури. І все це сприяє тому, що відбувається симуляція. Чи, швидше, імітація репутації та успіху. Виникають і промотуються прізвища людей, твори яких ніхто не читає.

О. Роднянський

Є багато свідчень, що успішна масова література може бути «сконструйована» за рекомендаціями психологів чи соціологів.

Олександра Коваль

Держава не може бути гравцем на книжковому ринку, а повинна лише створювати умови для його розвитку.

Ірина Кучма

Книжковий ринок в Україні вважають одним із найзагадковіших, тобто таким, де здоровий глузд подекуди кардинально не збігається з практикою. У всьому світі книговидавництво, як і книжкова торгівля, є найприбутковішими, або хоча б такими, де є стабільні прибутки і використовуються маркетингові схеми. У нас досі гранті і державні дотації відіграють більшу роль, ніж ринковий попит.

Лєся Ганжа

Факти і не тільки

У США книжка, присвячена порівняльному аналізу підручників з історії, продана накладом 70 тис. примірників; у Франції 200 тис. накладу сягнула книжка про психологічні проблеми насильства у сім'ї; у Польщі за рік розійшлося 40 тис. примірників наукової монографії на філософську тему.

***

Найпотужніші держави у сфері книговидання: Велика Британія, Китай, США, Росія, Німеччина.

***

Нині на кожен мільйон жителів планети видається в середньому трохи більше 260 назв книг, в Україні — 337, Росії — 680, Великій Британії — 1700.

***

Вважається, що для нормального культурного розвитку країни необхідно щороку видавати 3—6 книг у розрахунок на одного жителя. В Україні в останні роки видається дещо більше однієї книги.

***

Публічні бібліотеці Нью-Йорка подарували виготовлену вручну книгу про Мікеланджело Буонаротті ціною у 100 тис. доларів. Наклад її — 20 примірників.

***

Найчастіше українці купують художню літературу (40%). А 24% громадян купували навчальну або наукову літературу, 5% — словники та енциклопедії.

Безнадійні оптимісти

Не така вже та криза страшна

Теодозій АРГУМЕНТ

Нас на всі вуха лякають кризою. Ми лякаємось і лякаємо кризою. Але не така вже вона страшна, якщо не боятися її. Бо криза не лише — невідомість, проблема, втрата можливостей, а й шанси.

Недостатньо компетентні, інтелектуально й особистісно слабкі

за таких обставин впадають у відчай, знижують активність й законотворчо опиняються на обочині. Сильні — шукають нові шляхи, методи, наполегливо вчаться, радяться з колегами, утверджують ділові відносини на принципово нових засадах. Думають. І знаходять. Адаже у кризі важливо обрати оптимальну стратегію

виживання. Про неї багато написано у спеціальних виданнях. А ще — читачі завжди матимуть потребу в хороших книжках. Головне — знати, які читачі яких книжок чекають.

Якщо криза триватиме довго, слабкі видавництва, які нагуглювали жирок на спонсорські кошти, зникнуть із ринку. Зате

сильні стануть сильнішими. З'являться нові, які використовуватимуть ефективну сучасну ділову культуру. Є підстави очікувати на оздоровлення видавничого середовища. Можливо, за таких обставин своє видавництво заснує хтось із нас. Уявляєте, який ринок праці відкриється для випускників Інституту журналістики.

Ноктюрн

На землистіх крилах осені

Тамара ТРЕТЯК

«Я вітер, я крила, здіймаюся у повітря,
Я поруч, не бійся, минуле за горою...!»
І. Карпа

Нема нічого гіршого за осінь. Коли пронизливі до глибини душі протяги вповзають у кімнату з-під балконних дверей і килимом стеляться попід ногами. І лише віддана тепла пухова ковдра й одвічна філіжанка гарячої кави рятують від цього безнадійно-колючого домашнього вітереця. Вечір за вечором: лист за листом нової книги із запашиного, трохи задешевого паперу. М'яка пітьма, яку пронізує стара, втомлена настільна лампа і ця вічно сяюча коробка — комп'ютер — обов'язковий атрибут людини, яка намагається йти в ногу з часом. Звуки: розмірене дзиччання, тріщання й шипіння колонок, що витягають із себе звуки моєї улюбленої музики (а може, й не лише моєї...); барабанний дріб дощу по шибці і гамір над головою від непланової суперечки мешканців з наступного поверху.

Таки-от будні. Така-от пічність. Нема нічого схожого на осінь. Знову моя улюблена нескінченна лісова стежка веде іншим шляхом — шляхом поживлого листа, калюж з відображенням роздратованого неба, довгих тунелів із похилених приспаних дерев, крізь пошматовані крони яких видно вітер, що ганяється за хмарами, подібними на великих сірих слонів, які поспішають кудись у пошуках невідомого... Вони, врешті-решт, знову впадуть на мою стежку і своїми сірими мокрими лапами пробіжаться нею, лишаючи за собою ще більше калюж, зриваючи за собою ще більше поживлого листа. Люблю я побігати й змокнути разом з цими примарними небесними слонами, доки вони

ще у теплому настрої, доки до них і мене усміхається ще трохи літне сонце, шкода, що вересень так швидко скінчився. Лише у вересні сонце ще може програти у піжмурки. Лише вересень чарує запахом мокрого листа, яке вже потроху починає свою осінню самбу під пориви несильного, але раптового вітру.

Нема нічого дивнішого за осінь. Зітканим нею шатам позаздрити найкращий дизайнер, музика її дощу — торкається душі миття, її кольорова палітра — вражає погляд найталановитішого маляра. Для мене осінній — це колір спокійної, врівноваженої землі, такої, яка підтримує нас дарунком на зиму — врожаєм. Кажуть «золота пора» — неправда. Чи ж варто порівнювати колір осені з тим, за що споконвіку вбивають один одного люди? З кольором холодного блиску, з кольором куска металу? Хіба ж стереотипною фразою можна описати цю пору року, хіба ж цим вона може здивувати?

Нема нічого кращого за цього річну осінь. Тепер над головою лише ридаюче небо, холодне, бай-даже, майже неживе... Але що мені до того (хіба що озоніві дірки інколи насторожують, але то більше у літню спеку...). Адже найважливіше — у мої душі, яка протягом всієї осені кричить, лементує, що саме ця чудова осінь справдила мої надії, що саме цієї визначної осені я знайшла свою стежку. До того ж саме ця осінь подарувала мені казку, але це вже, як кажуть, зовсім інша історія...

Уже не осінь. І ще не весна

Написавши три слова, не вміщу свою душу

Богдан АМОСОВ

Я по мелодіях,
Я по наструнених,
Забутих райдугах,
Плівках минулого.

По критих криками,
Німими ласками,
По них, по кошених
Всіма образами.

По стелі з краплями,
По грі з долонями,
З моїми втрами
І з твоїм племнем.

Тобю навчений,
По днях невплевнених,

І твій, і скрашений,
До тиші звернений.
Від злих і нелюдів,
Від всіх добродіїв
По стельних стежечках,
По всіх мелодіях.

***
напишу есемеску
про тебе й про мене,
просто так,
щоб зробити приємно.
есемеску із сенсом?
чи, може, не треба?
про життя?
чи, може, про небо?
написати про пташку,
що вранці щечече?
чи про равликів

з квітів пахучих?
написати про щастя?
те, що поруч й далеко.
я гадаю,
воно немінуче.
напиши тобі сонця,
якщо вечір настане.
чи про зорі,
бо їх в стократ більше?
написати багато,
чи вже ліпше — мало?
написати із криком
чи тихше?
що ж писати такого?
тільки це мене мучить.
як почати коротку розмову?
написавши три слова,
не вміщу свою душу,
ліпше вже не писати нічого.

Шеф-редактор В. Пізун
Куратор В. Теремко

Загальноукраїнська навчальна газета
Газета виділена видавничої справи та
редагування Інститутом журналістики
Київського національного університету
імені Т. Г. Шевченка.

Підготовлено за програмою практичної
дисципліни «Редакторський фах».
Можна цитувати, обговорювати,
критикувати, навіть ляяти. **Заборонено**
шукати недружелюбні умисли.

Тлумачення тиші

Віталій БОРИСПОЛЕЦЬ

Його вірші перекладені 36 мовами світу. Його вважають одним із найкращих сучасних верлібристів Європи. Він — наш випускник. Тут навчалися його дочки. Через кілька тижнів побачить світ нова його книжка «Тлумачення тиші».

НАВІЩО

Навіщо
винаходити колесо
якщо й без того
обертом іде голова

навіщо
винаходити велосипед
якщо й без того
не знаєш на яку педаль тиснути

навіщо
винаходити вічний двигун
якщо й без того
не існує сили
яка утримає нас на краю безодні

Людина
яка забула своє ім'я
з острахом гортає сторінки
пам'яті
і розуміє
що ніколи не мала
власного імені

пильно придивляючись
до чужих імен
вона сподівається знайти для
себе
бодай якесь виправдання

чого вона прагне нещасна
адже відшукує те
що під силу знайти
лише людині
яка не має власного імені

СЛІПИЙ

Сліпий
ішов автобусом
неспішною ходою кондуктора

оберемки рук
тягнулися до вітаря
його вилялялого кашкета

безквиткові
поспішали закомпостувати
добродійництво
і витягти з кишені проїзне
співчуття

хто мав квиток
впадав у летаргічний сон
погорди

«Поступайтеся своїм місцем» —
хрипко нагадав динамік

з очей сліпого йшов дощ
прибиваючи до підлоги
запилені погляди зрячих

ПРИСТРАСТЬ

Ніхто нині
не намагається доводити
що Земля обертається

усі заклопотані
винаходом вічного двигуна

і річ тут не в захопленні
технічним прогресом

просто є впевненість
що за це не сплять

Того хто сміявся останнім
підрізали першим-ліпшим
колючим поглядом

гострі язики
проводжали його в останню путь
останніми словами

НАТОВП

У натовпу
свої особливості спілкування

лише опанувавши мову потилиць
навчилися відірзяти

самотність від нудьги

безсмертне від довічного

істину від правди

себе від відображення в дзеркалі

ТЕОРІЯ ДОПИТЛИВОСТІ

Людину яка знає
де закопано скарб
менше за інших цікавить
де закопано собаку

людину яка знає
де закопано собаку
менше за інших цікавить
де закопано скарб

людину яка знає
де закопано і перше і друге
менше за інших цікавить
де закопати її саму

ЗАПОВІДЬ

Вмер від нудьги

одначе посміхаюся
сповнений жаху
що навколишні
поміять на моєму тілі
безсумнівні ознаки розкладу

вмер від нудьги

всередині мене розкладаються
непохитні підмурки буття
і шарудять хробаки байдужості
але я сподіваюся що хтось
звсім не той
хто думає про мене краще за інших
виукне —

цей
міг би дати лад
і розкласти все по своїх місцях
коли б не безглузда усмішка
людини
що вмерла від нудьги

але я цілком серйозно
готовий заперечити —

посміхатися
де найостанніший привілей того
хто вмер від нудьги

він — непорушений

Свідцтво про реєстрацію
КВ №4294 від 13 червня 2000 року

Головний редактор А. Бездушна
Редколектив видання:
Б. Амосов А. Бездушна Т. Біркович
І. Бабіч О. Бурбела Д. Боцман
А. Бежинов І. Алексєєва